

Urguljóð ella upplýsing

Eyðun Andreassen
skrivar

Bládstjórin hevur lokkað meg at skriva eitt sindur meira um fjølmiðlar. Tað tykist ikki skilagott, tá eg longu havi skrivað, at tað er ósiður at ummæla teir dag frá degi. Lat meg tí í staðin skriva um blóðini okkurt sum kann ganga fyri at vera generelt heldur enn beinleiðis ummæli.

I oddagreinum í Dimmalætting serliga dæmar teimum orðið *floksur* um blóðini hjá hinum flokkunum. Hetta litið vakra orðið er tó neyv mynd av tí veruleika, at tey týðningarmestu dagblóðini í Føroyum eru partapolitisk propaganda-blóð, tey eru fyrst mál-gagn hvørt hjá sinum flokki, síðani stundum meira almenn upplýsing-arrít. Myndin hjá Dimmalætting er so mikið beinrakin, at lesarin tyðum kennir aftur stundandi urgubjólgin við leka og fukt undir salmasanginum í kirkjuni: tað lekur illa mangan, tá blóðini royna at hylja kensuleysa politiska praksis við háfloygdari partapolitiskari teóri (takk fyri lán, Rói!).

Tað er vert at hava í huga, at blóðini fáa figgarligan stuðul óbeinleiðis úr lögtinginum. Løgtingið letur politisk flokkunum stuðul til politiska upplýsing, sum teir so lata síni blóð fáa. Tað má ikki eita blástuðul, tí pressan er jú fri í vesturheiminum, tí er stuðulin (tílla) kamo-flæður. Dimmalætting hevur í fleiri ár ikki viljað havt henda stuðulin (kanska er tað so enn, tað veit eg ikki), men blóðini hjá hinum flokkunum taka við honum og eru so-statt figgarligar bundin (eg veit ikki hvussu nógv hetta hevur at siga hjá teimum einstøku blóðunum), men prinsipielt hevur tað týðning, at tingið letur gjald fyri partapolitisk blóð.

At stuðningsupphæddin er roknað eftir tingmanna-talinum er annað mál. Í tí liggur, at ein flokkur við 6 tinglimum skal meina meira enn ein við fimm. Og at ein flokkur, ið við eitt val ikki fær lim vald-

an, onki skal meina. Hesin stuðningur er í praksis pressustuðul, og við hesi skipan favoriserar tinglimir sín egnu blóð mótegis teimum blóðum, ið ikki eru *floksur*. Figgarligur stuðul til pressuna átti at verið óheftur av veljaratali og politiskum liti. T.d. við stuðuli til avisappir (meira enn núverandi tollfrælsi) ella kanska stuðuli til útbering ella okkurt annað, ið javnsetti blóðini. Er tað so, at blaðutgávan er treytað av hesum stuðuli, so mikið meira umræðandi er, at hann er politiskt óheftur. Tá er hann av týðningi fyri tann form fólkastýrið hevur fingið her. At val av tilfari er merkt av politiskum liti, um kanska ikki partapolitiskum, er ein týðandi síða av sakini. Tí eru fleiri dagblóð ein treyt eisini fyri sunnari upplýsing og góðum kjaki. Haldararnaknaðurin og serliga lýsingamarknaðurin kann og skal ikki vera avgerandi fyri pressufrælsi.

Ymiskt er, hvussu urguspælið ávirkar blaðskriv-ingina. Dimmalætting og nú seinni Sosialurin eru tey blóð, sum frægast klára at skilja alment tilfara frá tí partapolitisku agitationini. Í Dimmalætting veitst tú, nær ein sambandspolitiskari agiter og verjir praksis við teóri. Tær greinirnar eru skildar frá tí redaktionella tilfarinum og reportasju-tilfarinum. So tykist, hesa leið ynskir blaðstjórin á Sosialinum eisini at ganga, og her verður blaðið ið bara betri og betri, men ikki nóg gott enn. 14. September er skiftandi á hesum øki. Bláðið tykist sum heild ikki at hava tað so gott beint nú, men tað man vera tógvið stríð at fáast við blaðutgávu í Føroyum í dag.

Dagblaðið er tað blaðið, ið minst ella heldur als ikki skilir flokspropaganda frá øðrum tilfari. Har kanst tú uppliva at ummæli av bókum ella listaframsýningum og konsertum og enn tá umtala av nýggjum bílum

kunnu vera skrivað floks-politiskt. Tá er ikki vitt til veggja. Eisini uttanrikis-politisk víðurskipti verða oftani víðgjord sum lokal føroysk floksmál: velur tú Fólkaflokkinn, kanst tú bjarga apartheidskipanini í Suðurafrika ella knusa heimskommunismuna (hvat hon annars sær út til at klára sjálv í hesum døgum) ella okkurt tilíkt, kanst tú lesa í Dagblaðnum.

Tað prinsipiella í hesum máli — skula blóðini vera almenn ella *floksur* — er hetta: lesarin hevur nóg gott skil til at døma sjálvur. Hann hevur krav uppá, at kunna lita á tað, sum stendur í blóðunum. Lekararnir millum teóri og praksis í partapolitikkinum eru so stórir, at prisurin fyri at tetta teir verður ov høgur. Partapolitiska bindingin hevur innibygðan sensur av einum serligum slagi við sær, sensur, ið tað er verri og verri at liva við. Eitt dagblað í dag eigur at vera meira enn eitt samkomublað, har bara tey partapolitiskt frelstu hava gleði av at lesa tað.

Demokrati er eitt dyrt orð, og við hvørt tekur tað háfloygd orð aftur at sær. Sum hesi: borgarin og veljarin skal hava møguleika fyri at kunna seg við sakligari upplýsing. Tann møguleikan hava fjølmiðlarnir til uppgávu at veita. Tað er enn tá høvuðsuppgávan hjá teimum. Tí er tað ein rott leið at ganga, at dagblóðini bera minni og minni floksurgudum, hóast tey framvegis væl kunnu vera partapolitiskt litað.

Eyðun Andreassen

tónavikan

Jakub Magnussen skrivar

Frede Fup - ongin
ótast við.

Hvor var hasin týskar-in, sum sang í Havn síðsta vikuskifti?

Hava »Frændur« nakað at bjóða fólki longur?

Hví verður »Jazz-festivalin« av ongum í ár?

Nú verður summar-ið býtt í tónleikavikur, sjálvt um KFFF harðliga mótmælir hesi avgerð!

Nakað soleiðis kann hugsast at yvirskriftirnar til henda nýggja tætt í Sosialinum, hvønn leygardag, fara at ljóða.

Nú Sosialurin kemur út fimm ferðir um vikuna, eru fleiri nýggir teigar komnir í blaðið og her er so tann nýggjasti, sum verður at finna í leygardagsblaðnum.

Eftir at eg í stytri tíð havi skrivað um tónleik í Sosialinum, er lítið mær upp í hendi at gera henda teig. Tað fari eg at gera, men fyrst eitt sindur um, hvat teigurin kann bjóða lesaranum.

Vit fara fyrst og fremst at hyggja eftir, hvat er hent í tónleiki í

Føroyum, frá friggjadegi í fyrri viku til friggjadagin fyri, teigurin kemur í blaðið. Onkur konsert hevur kanska verið, okkurt nýtt band er komið á marknaðin í vikuni, ella onkur er kanska farin undir okkurt heilt nýtt spennandi tiltak. Útvarpið og Sjóvarpið fara heldur ikki at sleppa. Ummæli av sendingum teirra fara av og á at vera við. Annars skal henda greinarøð helst mennast so náttúrliga sum gjørligt, til vit hava funnið eina tryggja legu. Men eisini hon skal kunna órogvast, um tað er neyðugt.

Fyri at lesarin kann fylgja við tí, ið hendir, fara vit at siga eitt sindur um, hvat væntast kann av komandi vikuni.

Fáment

Impressionariøfelagið »Nordic Star Production« hevur gjørt avtalu við Gundadalshöllina um hvønn mánað at bjóða fram eitt gott út-lendskt navn, bolk ella solist. Herluf Sørensen, formaður í NSP, sigur, at byrjanin til hetta

samstarv var heldur miseyðnað. »The New Seekers« vóru í Føroyum síðsta vikuskifti og spældu í Gundadalshöllini. Herluf sigur, at framførsan hjá sjálvum bólkinum »The New Seekers« var avbera goð, men áskoðararnir sviku. Orsøkina til hetta sigur hann seg ikki vita, men kanska vilja fólk ikki longur so fegin gjalda fyri tey dyru tiltøkini.

Føroyakórið megnaði ikki at fylla konsertsalin í Norðurlandahúsinum sunnudagin, ein kundi hugsað sær, at hetta ikki var nakar trupulleiki, tá tey jú ikki so ofta eru savnað til framförsu. Kortini var somikið av fólki, at tað ikki nervaði hug teirra at geva áskoðarunum nakað við sær til húsa aftur.

Aftur ein dani

Frede Nordbrink, vanligi nevndur »Frede Fup«, m.a. kendur frá samstarvi við gamla Gasolin-bassistin Willie Jonsson, var eisini í Føroyum í síðstu viku. Tann fyrr so skemtiligi undirhaldarin, var ikki at kenna aftur. Hann og ein annar dani hava stovnað ein bolk (duett) teir kalla »Tov«, sum við stórar hjálp av telduprogrammum framføra nakrar »reproduksjónir«, t.v.s. at teir spæla gomul kend lög og fyri at siga sum tað er kundi ein gott spart sær tað upplivildi. Har var onki at ótast yvir.

Fyrstu ferð

Ja, hetta var so tann fyrsti teigurin av sinum slag. Átlanin er at fáa hann so fjølbroyttan sum gjørligt, tí mugu vit stremba eftir komandi vikurnar.

Næstu ferð fara vit m.a. at lesa um tiltakið »Tónleikur Úr Sandoyinni«, sum verður í Norðurlandahúsinum sunnudagin. Og hvussu gongst við kappingini »Ársins Songróð«, fáa vit eisini at vita.

J. MAG.